

# Postopek EU za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja in poročanje o njih še ne ustreza namenu

## Postopek spremljanja mora biti vključujoč, participativen in pregleden ter mora ustrezati vsem

*Fritz Schiltz® Vitezslav Titl® Deni Mazrekaj®<sup>1</sup>*

### Povzetek

To poglavje opisuje trenutni postopek spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in poročanja o njih na ravni EU, obravnava njegove pomanjkljivosti in navaja priporočila za ukrepe, na podlagi katerih ga bo mogoče preobraziti v vključujoč, participativen in pregleden postopek, ki ustreza vsem. Naše stališče je, da trenutni postopek EU za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja in poročanje o njih še ne dosega zelenega namena ter da se EU lahko in mora učiti na podlagi dobrih praks na ravni držav članic.

Neučinkovitost trenutnega postopka je posledica več dejavnikov. Splošno pomanjkanje političnega vodstva pri usklajevanju izvajanja Agende 2030 na najvišji politični ravni ter zagotavljanju vključujočega, participativnega in preglednega postopka spremljanja ciljev trajnostnega razvoja je zunanji dejavnik, ki spodkopava namene, ki jih Eurostat želi doseči z letnim poročilom o ciljih trajnostnega razvoja. Čeprav je trenutni postopek spremljanja ciljev trajnostnega razvoja na ravni EU v smislu sodelovanja civilne družbe in deležnikov zelo omejen, so nekatere države članice v praksi pokazale dodano vrednost vključevanja širšega kroga strokovnjakov iz civilne družbe. Pomanjkljivosti poročila Eurostata o ciljih trajnostnega razvoja vključujejo izbrani nabor kazalnikov z vrzeli in nedoslednostmi, metodologijo, ki se uporablja za merjenje napredka, in splošno odsotnost globlje ocene o vplivu evropskih politik na napredek oziroma nazadovanje pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja (glej tudi prejšnje poglavje „Upoštevati to, kar šteje“).

### Priporočamo naslednje:

- oblikovanje okvira za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja v EU z novo, **krovno strategijo trajnostnega razvoja**, ki vključuje jasne in izmerljive cilje za celotno EU za poročanje o vseh ciljih trajnostnega razvoja, njihovo izvajanje pa bi nadzorovali na najvišji politični ravni;
- oblikovanje **resnih mehanizmov za vključevanje deležnikov** z novim svetovalnim organom, tj. „**forumom o ciljih trajnostnega razvoja**“, ki bo imel pomembno vlogo v postopku spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in poročanja o njih ter zlasti pri izbiri in pregledovanju kazalnikov in nenehnem izboljševanju metode za ocenjevanje;
- postavljanje **ciljev trajnostnega razvoja v središče cikla evropskega semestra s petimi do desetimi glavnimi kazalniki**, ki bi poudarili glavne trajnostne izzive EU in zagotovili jasno vlogo civilne družbe v državah članicah, s katero bi prispevala k ciklu evropskega semestra;
- vzpostavitev **letnega in večletnega cikla spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in poročanja o njih** z jasnimi vlogami evropskih institucij, zlasti Evropskega parlamenta, ki je v zvezi s tem do zdaj igral zelo majhno vlogo, novega foruma o ciljih trajnostnega razvoja in širše civilne družbe, **vključno z rednimi prostovoljnimi regionalnimi pregledi**, ki bi jih Evropska komisija v sodelovanju z evropsko civilno družbo predstavila na Političnem forumu na visoki ravni ZN za trajnostni razvoj.

<sup>1</sup> To poglavje je pripravil konzorcij Public Policy Consult v Leuvnu v sodelovanju in posvetovanju z organizacijo SDG Watch Europe. Avtorstvo je bilo določeno na podlagi naključnega generatorja. Avtorji se zahvaljujejo udeležencem intervjuja, ki so z deljenjem strokovnega znanja in spoznanj omogočili nastanek tega poglavja, in organizaciji SDG Watch Europe za dragocene napotke in prispevke skozi celotni postopek. Intervjuji med pripravo tega poročila so vključevali: (i) nacionalne strokovnjake iz Belgije, s Češke, Danske, Finske, iz Nemčije, Slovenije, s Švedske in mednarodnih civilnih organizacij, kot so Evropski okoljski urad, SDG Watch Europe in 2030 Watch; (ii) uradnike iz Evropske komisije (enota E2 Generalnega sekretariata za naravne vire, energetska unija in trajnostnost), Eurostata (enota E2 za okoljsko statistiko in okoljske račune ter enota E2 za trajnostni razvoj), Evropske agencije za okolje (mednarodni računovodski standard 2 – socialno-ekonomska analiza), Evropskega parlamenta (sekretariat Odbora za razvoj), Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (oddelek za javno upravo); Skupno raziskovalno središče (direktorat za trajnostne vire); člane Evropskega parlamenta in njihove pomočnike.

## Zakaj postopek EU za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja in poročanje o njih še ne ustreza namenu

### Pomanjkanje političnega vodstva za učinkovito spremljanje ciljev trajnostnega razvoja

Ko je Evropski komisiji predsedoval Juncker, je bila prvemu podpredsedniku Fransu Timmermansu dodeljena vloga horizontalnega koordinatorskega vloga za trajnostni razvoj na politični ravni.<sup>2</sup> Vendar pa predsednik Komisije v okviru strategije Evropa 2020 ni dajal politične prednosti trajnostnemu razvoju, kar je omejilo možnosti za uresničevanje Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja. Po sprejetju Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja leta 2015 je Junckerjeva Komisija zavrnila razvoj nove strategije trajnostnega razvoja za EU v skladu z globalnimi cilji in predstavitev izvedbenega načrta. Tako se je odločila kljub različnim pozivom Sveta EU, Evropskega parlamenta, Ekonomsko-socialnega odbora, Odbora regij in civilne družbe. Takšna strategija in izvedbeni načrt bi zagotovila jasne cilje na ravni celotne EU za vse cilje trajnostnega razvoja, na podlagi katerih bi se spremljal napredek EU in pripravljala poročila o njem. Cilji trajnostnega razvoja so še naprej razkropljeni v različnih politikah in strategijah, zaradi česar se številni splošni in konkretni cilji trajnostnega razvoja ne uresničujejo v konkretnih in izmerljivih politikah in ciljih na ravni celotne EU.

Leta 2017 je Eurostat objavil letno poročilo „*Trajnostni razvoj v Evropski uniji: Poročilo o spremljanju napredka pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja v kontekstu EU*“. V teh poročilih so na podlagi nabora 100 kazalnikov Eurostata pripravljene ocene in poročila o splošnem napredku EU, kot tudi napredku v posameznih državah članicah EU. Leta 2019 je Komisija poleg poročila Eurostata objavila „*Dokument za razpravo: Za trajnostno Evropo do leta 2030*“. Dokument za razpravo ni veljal kot poročilo o spremljanju ciljev trajnostnega razvoja, ki bi vsebovalo ocene o obstoječih politikah EU in o načinu, na katerega te politike prispevajo k trajnostnosti EU oziroma jo ogrožajo. Istega leta je Evropska komisija objavila tudi „*Skupno zbirno poročilo o podpori ciljem trajnostnega razvoja po vsem svetu*“, delno poročilo o ciljih trajnostnega razvoja, ki se osredotoča na zunanjo razsežnost in njeno vlogo v med-

narodnem razvoju. Komisija se je o tem poročilu posvetovala s civilno družbo, poročanje pa je bilo izvedeno v sodelovanju med Evropsko komisijo in državami članicami.

Ta tri poročila so predstavljala osnovo za prvo predstavitev EU o doseženem napredku pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja na spremljevalnem dogodku, ki je julija 2019 potekal med Političnim forumom ZN na visoki ravni. Pripravljena poročila in spremljevalni dogodek so bili prva tovrstna predstavitev, vendar pri tem ni bilo predstavljeno celotno poročilo o spremljanju ciljev trajnostnega razvoja. Pri predstavitvi skupnega zbirnega poročila je bilo več pozornosti namenjene zunanji razsežnosti, medtem ko so bile manjše pozornosti deležne nacionalne evropske politike in izzivi v zvezi s trajnostnim razvojem v EU. Negativni učinki prelijanja evropskih politik in praks, ki jih je civilna družba dobro zajela, niso bili obravnavani. Predstavitev prav tako ni zagotovila kvalitativne analize trenutnih politik in praks EU. EU je do zdaj manjkalo pobud za pripravo in obravnavo celotnega poročila o spremljanju ciljev za trajnostni razvoj, ki bi bilo primerljivo s prostovoljnimi nacionalnimi pregledi, ki so jih pripravile nacionalne vlade.<sup>3</sup>

V Komisiji Ursule von der Leyen so vsi komisarji zadolženi za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja v okviru svojih portfeljev. Komisar za gospodarstvo Paolo Gentiloni je odgovoren za nadzor nad izvajanjem ciljev trajnostnega razvoja v okviru evropskega semestra. Medtem ko bi te spremembe v ureditvi upravljanja ciljev trajnostnega razvoja lahko omogočile, da vse Komisije prevzamejo odgovornost za izvajanje ciljev in imajo bolj holistični vsevladni pristop, manjka član Komisije na visoki ravni, ali predsednik ali eden od podpredsednikov, ki bi deloval kot splošni koordinator za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja. Nova Komisija je, tako kot njena predhodnica, zavrnila sprejetje krovne strategije za trajnostni razvoj, ki bi usmerjala vse evropske politike in njihova prizadevanja ter zagotovila skladnost politike za trajnostni razvoj. Zavrnila je tudi sprejetje izvedbenega načrta za cilje trajnostnega razvoja z jasnimi časovnim razporedom ter cilji in odgovornostmi na ravni EU. Eurostat spremlja cilje trajnostnega razvoja in poroča o njih na enak način kot doslej.

<sup>2</sup> Za podroben opis sistema spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in poročanja o njih v Junckerjevi Komisiji glej Niestroy et al. (2019) Europe's approach to implementing the Sustainable Development Goals: good practices and the way forward. Bruselj: Evropski parlament.

<sup>3</sup> Na globalni ravni lahko vsaka država članica EU predstavi prostovoljni nacionalni pregled na Političnem forumu ZN na visoki ravni, ki se sestane vsako leto julija. Do sedaj so vse države članice EU predstavile vsaj en prostovoljni nacionalni pregled, pri čemer Evropska komisija še ni predstavila celovitega poročila o spremljanju ciljev trajnostnega razvoja, ki bi bilo podobno prostovoljnemu nacionalnemu pregledu.

### Odsotnost strukturnega vključevanja deležnikov iz civilne družbe

Eurostat se je o opredelitvi kazalnikov posvetoval s strokovnjaki za statistiko iz držav članic in različnih generalnih direktoriatov. Vendar pa niti institucije EU, kot so Evropski parlament, Ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, niti civilna družba niso strukturno vključene v postopek izbire kazalnikov. Različni deležniki so bili v posvetovanje vključeni občasno, kot je pojasnjeno v prejšnjem poglavju *Upoštevati to, kar šteje*. Zaradi ozke usmerjenosti Eurostata na količinske statistične standarde namesto na bolj odprto razpravo o tem, kaj bi veljalo vključiti kot ustrezne kazalnike, so širši krogi deležnikov izključeni, sodelovanje pa je omejeno na strokovnjake za statistiko.

Z vidika postopkov spremljanja in poročanja, ki presegajo izbiro kazalnikov, pri trenutni pripravi poročila Eurostata civilna družba nima nobene posebne vloge. Leta 2018 je bila vzpostavljena večdeležniška platforma o ciljih trajnostnega razvoja, ki je Komisiji svetovala glede izvajanja ciljev trajnostnega razvoja. Predsedoval ji je tedanji prvi podpredsednik Evropske komisije, sestavljali pa so jo predstavniki iz različnih organizacij civilne družbe. Večdeležniška platforma je poleg dokumenta za razpravo iz leta 2019 objavila priporočila glede izvajanja ciljev trajnostnega razvoja v EU, vendar ni imela možnosti, da bi sodelovala pri pregledu kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja Eurostata. Prav tako ni bila neposredno vključena v pripravo spremljevalnega dogodka Evropske komisije med Političnim forumom ZN na visoki ravni, na katerem je EU predstavila svoj napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

### Pomanjkljivosti nabora kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja in metodologije Eurostata

Obstoječi nabor kazalnikov Eurostata je sestavljen v skladu s šestimi merili statistične kakovosti: pogostostjo izkazovanja, pravočasnostjo, referenčnim območjem, časovno primerljivostjo, geografsko primerljivostjo in zajetim časom. Omejen je na skupno 100 kazalnikov, saj to mejo „strokovnjaki iz nacionalnih statističnih uradov, OECD-ja, Eurostata in mnogi drugi splošno priznavajo kot zgornjo mejo za učinkovito in usklajeno poročanje“.<sup>4</sup> Nabor kazalnikov se posodablja vsako leto, pri čemer se 11 kazalnikov trenutno ne uporablja, ker še ne izpolnjujejo statističnih meril.

Obstoječi nabor kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja Eurostata je izzval kritike različnih strani, vključno iz akademskega sveta (npr. Miola in Schiltz, 2019)<sup>5</sup>, civilne družbe (SDG Watch Europe, 2019)<sup>6</sup> in samih evropskih institucij (Miola et al., 2019).<sup>7</sup> Kritiki zagovarjajo stališče, da v trenutni nabor kazalnikov niso v celoti zajeti najustreznejši vidiki trajnostnega razvoja v okviru EU. En primer, ki je podrobneje obravnavan v prejšnjem poglavju, je odsotnost kazalnikov za negativne učinke prelivanja evropskih politik in praks – ta težava je zajeta v vzporednem poročilu o ciljih trajnostnega razvoja, ki ga je leta 2019 predstavila organizacija SDG Watch Europe.<sup>8</sup>

Sporna je tudi notranja usklajenost med kazalniki. Prajal Pradhan in njegovi strokovni sodelavci s potsdamskega inštituta za raziskave podnebnih sprememb so razvili metodologijo za ocenjevanje takšnih notranjih doslednosti.<sup>9</sup> Ko se metodologija uporabi pri naboru kazalnikov Eurostata, razkrije nedoslednosti, ki kažejo na to, da je veliko kazalnikov v negativni korelaciji s cilji. To pomeni, da se lahko ob izboljšanju enega kazalnika poslabša drug kazalnik, s čimer se zmanjša možnost uresničitve osnovnega skupnega cilja trajnostnega razvoja. Te nedoslednosti so izrazitejše v naboru kazalnikov Eurostata kot v naboru kazalnikov ZN.

<sup>4</sup> Kazalniki se lahko uporabljajo za več ciljev. Gre za večnamenske kazalnike, na podlagi katerih je omejeno skupno število edinstvenih kazalnikov.

<sup>5</sup> Miola in Schiltz (2019) Measuring sustainable development goals performance: How to monitor policy action in the 2030 Agenda implementation? *Ecological economics*, 164, 106–373.

<sup>6</sup> SDG Watch Europe (2019) Who is paying the bill? (Negative) impacts of EU policies and practices in the world, na voljo na povezavi <https://www.sdgwatcheurope.org/who-is-paying-the-bill/>

<sup>7</sup> Miola, Borchardt, Neher in Buscaglia (2019) Interlinkages and policy coherence for the Sustainable Development Goals implementation. Tehnična poročila JRC.

<sup>8</sup> SDG Watch Europe (2019) Who is Paying the Bill?

<sup>9</sup> Pradhan et al. (2017) A systematic study of Sustainable Development Goal (SDG) interactions. *Earth's Future*.

Še en izziv v zvezi s trenutno metodologijo je način merjenja napredka. Kjer je EU določila merljiv cilj, Eurostat primerja letno zvišanje ali znižanje, ki je potrebno za doseg cilja, s podatki o letni rasti. Vendar približno 60 % trenutnih kazalnikov, ki jih Eurostat uporablja za spremljanje napredka EU pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, ni povezanih z merljivo stopnjo doseganja ciljev. V teh primerih Eurostat vsako izboljšanje, ki presega 1 % letno, obravnava kot znaten napredek. To je zavajajoče v več primerih. Čeprav to, da stopnja doseganja ciljev ni določena, ni krivda Eurostata, saj gre pri tem za politične odločitve, je metodologija, ki se uporablja za merjenje napredka v primerih, kjer stopnja doseganja ciljev ni določena, kljub temu pomanjkljiva. V prejšnjem poglavju so podani konkretni primeri merjenja napredka brez določene stopnje doseganja ciljev, kot je stopnja napredka pri doseganju krožne uporabe materiala. Stopnja krožne uporabe materiala se povečuje tako počasi, da bo gospodarstvo EU leta 2030 daleč od krožnosti. Vendar pa je ob odsotnosti jasnega konkretnega cilja minimalno povečanje ocenjeno kot „znaten napredek“. Metodologijo Eurostata je treba izboljšati, kjer niso določeni konkretni cilji. Ena možnost, ki prav tako ni brez pomanjkljivosti, je primerjava napredka glede na najuspešnejše države, kot predlaga OECD v svoji metodologiji merjenja oddaljenosti od ciljev. Vendar so najbolj smiselni kazalniki tisti, ki so povezani z jasno opredeljenimi in merljivimi cilji na ravni EU.

## **Postopek mora ustrezati vsem**

**Za odpravo pomanjkljivosti trenutnega postopka EU za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja in poročanje o njih predlagamo štiri priporočila za vključujoč, participativen in pregleden postopek, ki ustreza vsem.**

### **Potreba po resničnem vodenju EU na področju ciljev trajnostnega razvoja**

Evropski parlament, Svet Evropske unije, večdeležniška platforma in civilna družba so večkrat pozvali Evropsko komisijo k oblikovanju velikopotezne, celovite in krovne strategije trajnostnega razvoja na podlagi načel Agende 2030, ki bi bila usklajena s cilji trajnostnega razvoja ter bi predstavila izvedbeni načrt za Agendo 2030 in cilje trajnostnega razvoja do leta 2030 in po njem. Takšna krovna strategija bi se morala uporabljati kot smerokaz pri vseh politikah in praksah EU ter njenem proračunu. Opredelila bi jasne cilje politike za podporo pri uresničevanju celotne Agende 2030 ter določila merljive konkretne cilje na ravni celotne EU za vse splošne cilje trajnostnega razvoja, na podlagi katerih bi se spremljal napredek EU in pripravljala poročila o njem.

Strategija bi se morala oblikovati ob obsežnem posvetovanju s civilno družbo in drugimi deležniki, zatem pa bi morala opredeliti delovanje vključujočega, participativnega in preglednega postopka spremljanja ciljev trajnostnega razvoja ter poročanja o njih.

### **Resno vključevanje civilne družbe v postopek spremljanja ciljev trajnostnega razvoja**

Civilna družba in drugi deležniki morajo biti strukturno vključeni v postopek EU za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja in poročanje o njih. Na podlagi prednosti in pomanjkljivosti večdeležniške platforme o ciljih trajnostnega razvoja prejšnje Komisije je treba vzpostaviti „forum o ciljih trajnostnega razvoja“, v katerem bo bolje zastopana raznolikost civilne družbe, vključno z ranljivimi skupinami. Delovati bi moral kot večdeležniški svetovalni organ nove Komisije glede izvajanja ciljev trajnostnega razvoja v EU in pod njenim okriljem. Z večjimi in bolj političnimi pooblastili kot prejšnja večdeležniška platforma bi moral forum o ciljih trajnostnega razvoja omogočiti obsežno in redno sodelovanje pri oblikovanju politik, bistvenih za doseganje ciljev trajnostnega razvoja, ter v okviru celotnega postopka spremljanja in poročanja. Forum o ciljih trajnostnega razvoja bi lahko imel ključno vlogo pri omogočanju stalne vključenosti deležnikov, vendar pa mora imeti tudi širša civilna družba, ki presega deležnike, aktivne v forumu, redne priložnosti za prispevanje k oceni doseženega napredka.

Ključna naloga foruma o ciljih trajnostnega razvoja bo prepoznati in izbrati najustreznejše kazalnike. Eurostat bi moral podpreti sodelovanje s civilno družbo s pripravo „kataloga kazalnikov“, v katerem bi bili navedeni vsi obstoječi kazalniki trajnostnosti, ki jih uporabljajo različni organi EU in so visoke statistične kakovosti. Primer takšnega kataloga kazalnikov že obstaja: katalog okoljskih kazalnikov je popis več kot 200 evropskih kazalnikov, ki na enem mestu zagotavlja visokokakovostne kazalnike za okoljske in z okoljem povezane teme.<sup>10</sup> Na podlagi kataloga lahko nato deležniki iz civilne družbe sestavijo ožji seznam najustreznejših kazalnikov in opozorijo na do sedaj manjkajoče kazalnike (npr. za negativne zunanje učinke). Združevanje kazalnikov v katalogu lahko izboljša ustreznost in obenem ohrani statistično kakovost. Pri prepoznavanju pomanjkljivosti lahko nato forum o ciljih trajnostnega razvoja upošteva in predlaga nadomestne vire podatkov, ki jih zagotovita raziskovalna skupnost in civilna družba, za njihovo vključitev v nabor kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja Eurostata (glej sliko 1). Forum o ciljih trajnostnega razvoja bi moral sodelovati tudi pri stalnem posodabljanju kazalnikov in izboljšanju metodologije ocenjevanja (glej sliko 2).

<sup>10</sup> V katalog so trenutno vključeni kazalniki Eurostata, Evropske agencije za okolje (EEA), Skupnega raziskovalnega središča (JRC) Evropske komisije in kazalniki iz drugih mednarodnih virov.

Predlog za vključujoč postopek izbire kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja in stalnega izboljševanja metode ocenjevanja za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja v EU.

### Vzpostavitev kataloga kazalnikov za cilje trajnostnega razvoja



Eurostat

### Izbira ožjega seznama kazalnikov in prepoznavna pomanjkljivosti<sup>11</sup>



Forum o ciljnih trajnostnega razvoja

### Poročanje o izbranih kazalnikih



EK in Eurostat

Slika 1: Postopek izbire kazalnikov



Slika 2: Večdeležniški pristop k stalnemu posodabljanju kazalnikov in izboljšanju spremljanja.

### Cilji trajnostnega razvoja v središču evropskega semestra

Na podlagi obljube nove Evropske komisije iz leta 2019 o vključitvi ciljev trajnostnega razvoja v evropski semester je treba cilje trajnostnega razvoja postaviti v središče letnega cikla evropskega semestra. To je mogoče doseči na podlagi dogovora o 5–10 glavnih kazalnikih, ki obravnavajo glavne trajnostne izzive EU. Glavni kazalniki bi lahko bili sestavljeni kazalniki. Ključnega pomena je posvetovanje s širokim krogom deležnikov, na podlagi katerega bi sklenili dogovor o tem naboru osrednjih kazalnikov in o metodi, ki bi se uporabljala za njihovo združevanje. Predlagani forum o ciljnih trajnostnega razvoja ima lahko vodilno vlogo pri predlaganju teh kazalnikov.

Ocena napredka glede na glavne kazalnike bi bila predstavljena vsako leto novembra, ko Evropska komisija z jesenskim svežnjem določi prednostne naloge za cikel semestra za prihodnje leto. Ocena glede na glavne kazalnike ciljev trajnostnega razvoja bi morala biti vključena v letna februarjska poročila Komisije o državah članicah. Priporočila za posamezne države, objavljena vsako poletje, bi se morala tako osredotočiti na priporočila, na podlagi katerih bi država članica lažje uresničevala cilje trajnostnega razvoja, ki se merijo z glavnimi kazalniki. To bi zagotovilo sistematično vključitev ciljev trajnostnega razvoja v poročila o državah.

<sup>11</sup> Vključno z izbiro glavnih kazalnikov za evropski semester.

V ciklu semestra za leto 2020 je bil v poročilih o državah napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja predstavljen na pomanjkljiv in neuskladen način. Nekatera poročila o državah so se celo osredotočala na manj pomembne vidike trajnostnega razvoja, podatki o ciljih trajnostnega razvoja za posamezne države pa so bili na voljo v prilogi.

Pri pripravi in oceni poročil o državah ter priporočil za posamezne države, ki jih objavlja Komisija, morajo civilna društva in drugi deležniki iz posameznih držav imeti priložnost prispevati svoj delež ter deliti svoje strokovno znanje in izkušnje v zvezi z izvajanjem ciljev trajnostnega razvoja.

### **Letni in večletni cikel spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in poročanja o njih**

Poročilo Eurostata o spremljanju ciljev trajnostnega razvoja in instrumenti v okviru evropskega semestra bi morali biti vključeni v letni in večletni cikel EU za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja in poročanje o njih. V te cikle so lahko ali bi morale biti aktivno vključene različne evropske institucije, zlasti Evropski parlament kot izvoljeno telo, ki nadzira izvajanje politike Komisije, forum o ciljih trajnostnega razvoja in širša civilna družba.

Cikel bi se moral vsako leto začeti v začetku junija z objavo letnega poročila Eurostata o spremljanju ciljev trajnostnega razvoja, ki temelji na smiselnejšem naboru kazalnikov in izboljšani metodologiji spremljanja napredka. Forum o ciljih trajnostnega razvoja bi bilo nato treba pozvati, da oceni stanje trajnostnega razvoja v luči poročila in poda priporočila glede prednostnih politik, pri čemer bi izpostavil pomanjkljivosti, nazadovanje ter tveganja, povezana s kompromisi in pomanjkanjem usklajenosti politik za trajnostni razvoj. V naslednjem koraku bi morala Komisija Evropskemu parlamentu septembra poročati o izvajanju ciljev trajnostnega razvoja, ki bi temeljili na poročilu Eurostata in se sklicevali na priporočila foruma o ciljih trajnostnega razvoja. V postopek bi morali biti vključeni vsi odbori Evropskega parlamenta, ki bi lahko pozvali ustrezne komisarje k podrobnejšemu poročanju o izvajanju ciljev trajnostnega razvoja na posameznem področju politike. Oktobra bi lahko Evropski parlament predstavil svoje letno poročilo o napredku pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja kot odziv na poročilo Eurostata in Evropske komisije, pri čemer bi upošteval priporočila foruma o ciljih trajnostnega razvoja. Čeprav bi lahko nekateri odbori, na primer odbor za okolje, odbor za razvoj, odbor za zaposlovanje in socialne zadeve ter odbor za ekonomske zadeve, prevzeli vodilno vlogo pri tem, bi morali biti v posvetovanje vključeni vsi odbori, pri čemer bi moral ustrezni komisar prevzeti odgovornost.

Evropska komisija bo kot podlago za novembrsko oblikovanje novih prednostnih nalog za prihajajoči evropski semester uporabila oceno glavnih kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja, priporočila foruma o ciljih trajnostnega razvoja in letno poročilo o napredku pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja Evropskega parlamenta. Poleg tega bi, kot je opisano zgoraj, poročila Komisije o državah, odgovori držav in priporočila za posamezne države v postopku semestra obravnavali ta priporočila.

Sprejetje letnega cikla poročanja o ciljih trajnostnega razvoja bi moralo vključevati kazalnike in poročila Eurostata z vidnejšo vlogo Evropskega parlamenta, večjimi pooblastili foruma o ciljih trajnostnega razvoja ter sodelovanjem civilne družbe, pri čemer bi se spremljanje ciljev trajnostnega razvoja povežalo s priporočili v okviru cikla evropskega semestra.

Vsaka štiri leta bi morala Evropska komisija julija predstaviti obsežno prostovoljno regionalno poročilo na Političnem forumu ZN na visoki ravni. Takšno poročilo bi bilo na primer treba pripraviti leta 2021, 2025 in 2029. Prostovoljno regionalno poročilo bi moralo zajemati vse cilje trajnostnega razvoja z enakim poudarkom na domačih in zunanjih zadevah, resno preučiti kompromise, kritično oceniti negativne učinke prelivanja ter oceniti usklajenost politike za trajnostni razvoj.

S pripravo prostovoljnega regionalnega poročila bi bilo treba začeti vsaj eno leto pred njegovo predstavitvijo na julijskem Političnem forumu na visoki ravni, kar bi omogočilo obsežno in stalno posvetovanje s civilno družbo, v katerem bi imel osrednjo vlogo forum o ciljih trajnostnega razvoja. Poleg tega bi morali biti predstavniki civilne družbe aktivno vključeni v predstavitev prostovoljnega regionalnega poročila na samem Političnem forumu na visoki ravni kot uradni člani delegacije Evropske komisije.

Inovativne in napredne oblike mehanizmov vključevanja civilne družbe v postopek spremljanja ciljev trajnostnega razvoja na ravni držav članic bi morala Evropska komisija uporabiti kot zgled pri ustvarjanju vključujočega, participativnega in preglednega postopka, ki ustreza vsem. Primer dobre prakse s Finske, ki je vključen v to poročilo kot rešitev za uresničevanje cilja trajnostnega razvoja 16, ponazarja, kako civilna družba in parlamenti že imajo pomembno in strateško vlogo pri spremljanju ciljev trajnostnega razvoja in poročanju o njih. Evropsko komisijo bi moral spodbuditi, da okrepi vključevanje različnih deležnikov v izvajanje ciljev trajnostnega razvoja, vključno s spremljanjem doseženega napredka.

Predlog letnega in večletnega postopka spremljanja ciljev trajnostnega razvoja in poročanja o njih za Evropsko unijo.



Slika 3: Predlagani letni cikel spremljanja za EU



Slika 4: Predlagani večletni postopek s prostovoljnim regionalnim poročilom, katerega vrhunec je predstavitev poročila EU na julijskem Političnem forumu ZN na visoki ravni.